אויס מחותנים

(א בילד פון דעם סאוועטישען לעבען)

פון א. זאריטש

ביים ברעג פון ים האבען זיך צו־לעגט דער בוכהאלטער פון ווארענעזשער "פינאטריעל" (פינאנסען אפטיילונג) ביר־גער פאסטראקאף מיט זיין פרוי מאניו־סיא און זיין זוהן מאריק. זיי קומען שטענדיג די ערשטע צום ים און פארכא־פען דאס בעסטע פלאץ אויפ'ן בערגעל, ווארום וואס העכער דאס ארט, אלץ מעהר וויאלעט-שטראהלען דערגרייכען אהין... אזוי האט פעסטראקאף געהערט פון א דאקטאר'ס מויל.

אויך דאס מאל זענען זיי געקומען די ערשטע. איידער דער בוכהאלטער שפרייט אויס דאס ליילעך, קריכט ער אויפ'ן בויך איבערן בערגעל, קריכט און קרעכצט כשעת מעשה. נעהמט אוועק אלע שטיינדעלאך, אום עס זאל זיין ווייכער צו ליגען.

— וואס פאר א נידערטרעכטיגע לייט זיי זענען! — טענה'ט ער צו זיך אליין — שטייערען נעהמען זיי פון אונז, קור־ארטניקעס רייסען זיי די זיבעטע הויט. אבער אכטונג געבען דערויף, אז דער קור-ארט זאל זיין ריין, איז ניטא ווער. ניש'קשה, איך וועל וועגען דעם אנשריי־בען אין "איזוועסטיא".

— אויך מיר א שרייבער! — האט דעם בוכהאלטערס פרוי, אימער אן אנגע־ברוגז'טע, אן אומצופרידענע, זיך אנגע־רופען, — א נייער טשיריקאף, א צוויי־טער באבאריקין!

— אט וועסטו זעהן, ווי איך וועל אנשרייבען, וואס האב איך מורא צו הא־בען? פארשטעהט זיך, אז מיין פאמי־ליען נאמען וועל איך ניט אונטערשרייבען. איך וועל עס מאכען דיפלאמאטיש.

— סקאנדאל קומט! א שפאגעל־נייער דיפלאמאט! טשעמבערליין! פוי־אנקארע!

דעם בוכהאלטערס פרוי ציהט אראפ איהרע קליידער, שמירט דאס לייב מיט בלאטע און קוקט זיך אלץ ארום, צו עמי־צער זעהט זי ניט.

— זעה נאר... פון רעכטס קוקט שוין איינער אויף מיר דורך א בינאקעל... אך, וואס פאר א אויסגעלאסענע פארשוי־נען קומען אהער!

— ווער קוקט? וואו קוקט? עס חלומ'ט זיך דיר, מיין ווייב... יענער טרינקט נאר קעפיר פון א פלעשעל...

— איך בין א גוטער מבין אויף קעפיר... אבער צו וואס, זאג מיר, קוקט ער דוקא אויף מיין זייט? האט ער דען ניט געקענט אויסקירעווען זיין קאפ אויף לינקס? און אט קוקט אויף מיר, אט דא ניט ווייט, א יונגערמאנטשיקעל מיט שווארצע וואנצעלעך, אזא נאכאל!

— וואס פאר א וואנצעלעך? עס ווייזט זיך דיר אויס! — האט דער בוכ־האלטער קאלטבלוטיג אפגעענטפערט זיין פרוי.

— יא, עס ווייזט זיך מיר אויס! א נעלעבטער, כלעבען! דער גאנצער פליאזש לארנירט אויף מיר, און ער, דער מאן מיינער, באמערקט גאר ניט... נא זעה, דו בלינדער!

— פיליכט וואלסטו מיר אפגע־שיקט קיין סעוואסטאפאל צום ים, איך זאל זעהן צו אימיצער קוקט ניט פון דאר־טען אויף דיר?

און זיי האבען זיך ביידע פיין צו־האמפערט. זי האט איהם געזאגט, אז ווען ניט ער, וואלט פאר איהר חתונה געהאט א פראוויזאר, א גרויסער קראסאוועץ. ער ווידער האט איהר דערמאהנט, אז ביז היינטיגען טאג האט זי נאך ניט געבראכט פון איהר פאטער די זיבען פארשפראכענע קישענס...

— אבער איך האב דאך מיין ליעבע דיר געבראכט! איך האב זיך אליין דיר אוועקגעגעבען, מיין ליעבע דיר אוועקגע־שענקט.

— ליעבע היינט, ליעבע מארגען, אבער א באקסעל פודרע האט דאך געוויס אויך עפעס ווערט. אכצעהן רובעל בא־צאהלט דערפאר...

ביים פריהשטיק ווערען זיי ווידער חבר, און אוועקלייגענדיג זיך אויפ'ן אויסגעשפרייטען ליילעך, קייען זיי לאנג־זאם דעם "פוטער ברויט" מיט קעז און שמועסען וועגען דעם נייעם קאנדידאט אין ווארנעזשער פינאטריעל. אמת קיין נא־מען וויסען זיי גאר ניט, אבער דאך הא־בען זיי געהערט, אז דריי-פיער קאנדידא־טען פרעטענדירען אויף דעם אמט.

איידער זיי געהען אוועק, נעהמט דער בוכהאלטער א זשמעניע שטעכערס און פארדעקט זיי מיט זאמד אויף דעם זעל־בען פלאץ, וואו ער מיט זיין פאמיליע זיינען געזעסען. ער טהוט דאס צוליעב דעם, אז קיינער זאל ניט קומען און פאר־כאפען דעם ארט.

איין מאל ארום זיבען אין דער פריה, זיינען זיי ביידע צוגעקומען צום שטענדי־גען פלאץ אויפ'ן פליאזש און דערזעהן, ווי עפעס א דיקער פארשוין האט זיך דארט אוועקגעלעגט גאנץ ברייטליך. די הויזען האט ער געלעגט צוקאפענס און זיין נאקעטען קערפער האט ער געבריהט געגען דער זון.

— בירגער, איהר האט פארנומען ניט אייער פלאץ! — האט פעסטריא־קאף א זאג געטאן צום אומבעקאנטען פארשוין.

דער גראב-בייכיגער האט זיך פויל צושמייכעלט און אפגעענטפערט קאלט־בלוטיג:

— וואס איז שייך דא פרעמדע פלע־צער? מען פארקויפט זיי דען אויף פלאץ-קארטען? יא, איך האב געוואלט וויסען, וואס פאר אן אידיאט האט דא אוועקגעלעגט שטעכערס!

דא איז דעם בוכהאלטערס פרוי ארויסגעטראטען אין פאדערגרונט, צונויפ־געשנורעוועט איהרע ליפען און אפגעענט־פערט:

— אריגינאל, יא! מיר ליגען שוין דא נייגצעהן טעג.

— נו, ליגט אפילו צוואנציג, קנאפ זאמד דא פאראן?

— איך קען אבער ניט ליגען לעבען א פרעמדען מאנספארשוין.

דער דיקער פארשוין האט גענומען זיין פעקעל און אויף אלע פיער זיך אוועק־געראטשקעוועט ווייטער, אן א זייט, און זיך געלעגט מיט'ן בויך אראפ.

— יעצט איז שוין גוט? — האט ער זיך געווענדעט צום בוכהאלטערס פרוי. איך וועל אייך שוין ניט אויפעסען?

— אויפעסען, צו ניט אויפעסען. אבער איך אלס אנשטענדיגע פרוי און מוטער, קען ניט דערלאזען, אז פרעמדע מאנסבילען זאלען קוקען אויף מיר.

— ווער וויל דען קוקען אויף אייך? א גרויסע מציאה דערזעהן!?

— אומפארשעהמטער! גראבער יונגאטש!

— איך בעט אייך — האט זיך שוין דער בוכהאלטער אריינגעמישט — ניט באליידיגען מיין פרוי. ווארום פאר אזא זאך וועט איהר ביי מיר עסען קאשע מיט כריין.

דער דיקער פארשוין האט געוואלט זיך אויפהויבען און אפענטפערען דעם בוכהאלטער. ווי איהם איז געקומען; אבער ער האט א פנים, גלייך חרטה גע־קראגען.

— צו וואס זאלען מיר זיך קריגען? לאמיר בעסער געניסען פון דער נאטור, זעהט, וואס פאר א שעהנער ים, א פראכטפולע זון, אן עבירה, כלעבען אויף אזא פלאץ זיך צו קריגען.

— אבער דאך האט איהר געדארפט זיין פארזיכטיגער מיט מיין פרוי, ווארום זי איז ניט פון די היינטיגע. זי איז א טרייע מוטער צו איהר קינד און א טרייע ווייב צו איהר מאן.

— הכלל, איך וועל שוין מעהר ניט. ענטשולדיגט מיר.

א ווייל'ע זיינען זיי אלע געלעגען און געשוויגען.

דער דיקער האט זיך אבער באלד אויפגעזעצט און אנגעפאנגען צו רעדען צו זיך אליין:

— אלעס איז גוט און פיין, אבער אין האלז איז מיר שטארק טרוקען. מען זאל עס זעהן אויף א רפואה א פלעשעל קוואס. אין א טייך איז טויזענט מאל בע־סער זיך צו באדען, איידער אין ים. ליגסט אויסגעצויגען אויפ'ן גלאטען זאמד, א ווינטעלע גלעט דיר אויס יעדען אבר, און ווען דו ביזט דורשטיג, כאפסטו א טרונק טאקע פון דעם טייך גופא.

— א־הא! ער האט זיך צולאזט! — האט די בוכהאלטערשע זיך אנגערופען — אלע מענער ווערען די כפרה נאכ'ן טרונק.

— דערפאר אבער, האט דער דיקער ווייטער גערעדט צו זיך אליין, — וועל איך זיך אויסקלייבען א גוט ארט ביים טייך אין ווארענעזש. ווען איך וועל קומען אהין, גאנצענע טעג וועל איך דארט אי־בערליגען.

— וואס? איהר וואוינט טאקע אין ווארענעזש? — האט דער בוכהאלטער פארזיכטיג א פרעג געטאן.

— איך וועל דארט וואוינען. מען האט מיך באשטימט אהין אלס פארוואל־טער מיט'ן "פינאטריעל", באלד נאך מיין אורלויב פאהר איך גלייך אהין.

א מאמענט איז דער בוכהאלטער גע־לעגען ווי פארשטיינערט, אבער באלד האט ער אנגעהויבען צו שטאמלען:

— יא, אודאי איז א טייך בעסער ווי דער ים! איהר האט זעהר ריכטיג פרי־הער באמערקט. אט מיר, צום ביישפיעל, איך מיט מיין פרוי, וואלטען געטאגט און גענעכטיגט ביים ברעג פון א טייך.

— מען קען זיך אנטרינקען מיט וואסער ווען מען וויל — האט דער גראב בייכיגער אריינגעשטעלט א פאר ווערטער.

— געוויס, געוויס — האט דער בוכהאלטער געענטפערט. — ווי דען? מיר האבען געקאכטע וואסער מיט זיך. איך האב די עהרע אייך פארצושלאגען. מאניוסא!

און מאניוסא, דערזעהענדיג, ווי דער מאן מאכט צו איהר מיט די אויגען האט גלייך פארשטאנען, וואס דא קומט פאר איז גלייך געווארען פארענדערט און גע־בעטען: זי האט אויף גיך געכאפט דאס פלעשעל מיט וואסער און דערלאנגט דעם דיקען פארשוין.

— איך וועל אייך נאך ברויל-הרל מאכען און אויסטרינקען אייער גאנצע וואסער.

— עס מאכט ניט! טרינקט גע־זונטערהייט! זאל אייך וואויל באקומען אדרבה. עס טוט אונז שטארק הנאה וואס מיר האבען זיך דא באקאנט. יא, איך האב גאר ניט באמערקט, ווי איהר ליגט אויף דעם הויכען זאמד. איהר קענט דאך נאך כאפען א פארקיהלונג. דא איז די ערד פייכט. מאניוסא, דערלאנג אהער דאס ליילעך.

— צו וואס באאומרוהיגט איהר זיך אזוי? מען דארף ניט! איך דאנק אייך זעהר! און וואו וועט איהר ליגען? איהר קענט זיך דאך אויך פארקיהלען.

— מיר וועלען זיך אויך זעצען לע־בען אייך, ווי זאגט מען? אין ענגשאפט אבי ניט אין קרענקשאפט. אויף קאמונא־לע יסודות, פארשטעהט איהר מיך, איך אליין בין דוקא אן אומפארטייאישער, אבער איך סימפאטיזיר זעהר מיט דער פארטיי אונזערע. איך מיין... מאניוסא, לעג זיי עפעס אונטער צוקאפענס. ענט־שולדיגט, וואס מיין ווייב האט אייך אזוי שווער באליידיגט פריהער. איהר ווייסט ניט? פרויען זיינען נערוועז. זייט בא־קאנט: מאריא פאוולאוונא — מיין פרוי.

— זעהר אנגענעהם! האט מאניו־סיא מיט א באזונדערע צערעמאניע זיך אנגערופען. — איהר האט ליעב די נאטור? איך מיט מיין מאן זענען איינפאך פאר־ליעבט אין איהר!

— און איך — האט דער בוכהאל־טער זיך אנגערופען — האב גלייך דער־קענט אן אייך, אז איהר זענט א סימפא־טישער מענש און איך האב באשלאסען מיט אייך אומבאדינגט זיך צו באקענען. דער קאפ טוט אייך ניט-וועה? פיליכט איהם ארומוויקלען מיט א קאסינקעלע? איהר פאהרט אין גיכען קיין ווארנעזש?

— קיין טאמבאוו, מיינט איהר.

— ווא־ס?! קיין טאמבאוו גאר?

— ווער האט אייך דען געזאגט, קיין ווארענעזש? איהר האט שלעכט גע־הערט, אדער פיליכט האב איך זיך טועה געווען. יא א פאר וואכען וועל איך דא נאך פארברענגען און דערנאך — גלייך קיין טאמבאוו, יא, פיליכט האט איהר נאך א ביסעלע וואסער?

דער בוכהאלטער איז ארויס פון די כלים:

— וואס דולט איהר א מוח. וואס? צוערשט ווארענעזש, הערנאך טאמבאוו, מען קען קיין טאלק ניט דערגעהן.

— איך האב דאך אייך געזאגט, קיין טאמבאוו. נו, איז וואס פאר א נפקא מינה וואוהין איך פאהר?

— עס איז שוין בפירוש גאר א גרוי־סע נפקא מינה. ערשטענס זייט אזוי גוט און הויבט זיך אויף פון ליילעך. איהר הערט צו ניין? כלעסטאקאף איינער!

דאס האט דעם בוכהאלטערס פרוי זיך אזוי צושריען און א ריס געטאן דאס ליילעך פון אונטער איהם.

— ענטשולדיגט, וואס איז דא גע־שעהן? — האט דער דיקער זיך פאר־וואונדערט.

— פארשטעהט ניט? און יענעמס וואסער אויסטרינקען פארשטעהסטו יא? ווי שעהמט איהר זיך ניט אין אייער ווייטען האלז אויסצוטרינקען ביי יענעם דעם לעצטען טראפען וואסער. מחוצף! אומ־פארשעהמטער!

זי האט איהם אונטערגערוקט א פייג גלייך אונטערען נאז. בשעת מעשה האבען איהרע אפגעפאלירטע נעגעל געבלישטשעט געגען דער זון.

אזוי זיינען זיי געווארען אויס מחותנים צווישען זיך.

ווי אזוי מען האט אין פארשידענע צייטען געענדערט און געוואלט ענדערען דעם קאלענדאר

אינטערעסאנטע פאקטען וועגען רעפארמען אין קאלענדאר. — וואס פאר אן ענדערונג עס ווערט איצט געפלאנעוועט.

פון אל. בארושע.

די מאס פון דער צייט איז פאר די מענשען שטענדיג געווען א גרויסע זארג; און ווירקליך, די צייט איז אונזער איי־ביגער שונא, ווייל שטענדיג האלט זי אפ איבער אונז א זיעג, מאכענדיג א סוף צו אונזער עקזיסטענץ. דאריבער, ווייל עס איז אונמעגליך זי צו באהערשען, האבען די מענשען פון דער ערד זיך געמיהט זי אויסצומעסטען מיט דער גרעסטער מעג־ליכסטער גענויקייט. מען האט אויסגע־נוצט אלערליי אויסרעכענונגען, מיינענדיג, אז די דאזיגע גרעסטע מעגליכע גענויקייט ווערט דערגרייכט... אבער, שטענדיג האט מען זיך ארומגעזעהן, אז מען איז זיך טועה, און מען האט... שטענדיג זיך ארומגעזעהן, אז מען דארף רעפארמירען דעם קאלענדאר.

אתזער יאהר, זעהען מיר, איז עהנליך צו דעם יאהר, וואס די עגיפטער האבען אויסגערעכענט. ביי די עגיפטער (מצרים) איז דאס יאהר תחילת באשטאנען פון 360 טעג; נאכדעם איז ער געשטיגען ביז 365 טעג. נאר פינקטליך לויט יענער רע־כענונג איז ניט אויסגעקומען, ווארום דאס "טראפישע יאהר" גערעכענט לויט דער פאזיציע פון דער זון אויפ'ן הימעל, צעהלט 365 טעג מיט א פערטעל... פון דעם איז געדרונגען, אז לויט דער דאזי־גער דאטע וואלט עגיפטען (מצרים) פאר־לוירען נאך 1460 יאהר — א גאנץ קיי־לעכדיג יאהר!

ביי די רוימער, אין די ערשטע יאה־רען פון זייער אויפקום, האט מען גע־רעכענט פאר א יאהר 355, קאלקולירענ־דיג דאס לויט דער לבנה. דאס יאהר איז געווען איינגעטיילט אין 12 חדשים; אבער, אזוי ווי די חדשים זענען נישט געווען קיין גלייכע, פלעגט מען צוגעבען אין געוויסע יאהרען א צוגאב-חודש, אן "איבער-חודש". באשטימט פלעגט עס ווערען דורך די גלחים. נאר קיין ארד־נונג איז נישט געווען. פארקעהרט: נישט זעלטען איז געווען אן אויסערגעוועהנלי־כער כאאס אין דער צייט-רעכענונג. צו דעם האט גענומען מאכען אן ענדע דער גרויסער רוימישער העררשער, יוליוס צע־זאר. ער האט איינגעטיילט דאס יאהר אין 365 טעג און יעדע פיער יאהר האט מען צוגעגעבען אן "איבער-טאג", צווי־שען דעם 5-טען און 6-טען טאג פון חודש מערץ. אין דעם טאג פלעגט זיין א דאָ־פעלטער טאג... אזוי ארום איז אויסגע־גליכט געווארען דער קאלענדאר און די צייט רעכענונג איז נישט בא"עולה'ט גע־ווארען.

דער דאזיגער קאלענדאר איז געווען דער טרעפליכסטער. מען האט איהם א נאמען געגעבען: "יוליאנוס-קאלענדאר". דא איז געווען די פארניכטיגונג פאר דעם יאהר, וואס האט לויט דער עגיפטישער רעכענונג באדארפט צעהלען 365 טעג מיט א פערטעל; דער טאג פון איין מאל אין די פיער יאהר האט געדעקט די פיער פערטעל טעג. אבער, אויך דא איז נישט געווען קיין פינקטליכקייט... ווארום דער "טראפישער טאג" צעהלט עפעס ווע־ניגער. קומט אידער אויס, אז אין לויף פון 400 יאהר וועט פארלוירען ווערען א צאל פון 3 טעג. דאס הייסט, אז פריהלינג וועט אנקומען מיט דריי טעג פריהער, ווי דער קאלענדאר וועט דאס אנזאגען.

צו דעם האט געבראכט אן איינפאל דער פויבסט גרעגאריעא דער 13-טער, וועלכער האט אינ'ם יאהר 1582 געמאכט די געהעריגע רעפארם. צעהלענדיג די טעג לויט די שטערען. אין דעם זעלביגען יאהר — 1582 — האט ער אפגעשטעלט 10 טעג פון דעם קאלענדאר, כדי צוריק־צרוקען דעם קאלענדאר אזוי, אז פריהלינג זאל אויספאלען דעם 21-טען מערץ. א חוץ דעם האט ער צוריקגערוקט דעם קאלענ־דאר מיט אזוי פיעל 3-ער טעג, וויפיעל 500-ער יאהרען עס זענען פארשוואונדען פון יענער צייט, ווען עס איז אריין אין קראפט דער "יוליאנוס-קאלענדאר". אוי־סערדעם האט ער אפגעשאפט די "טאפעל־טע טעג", איינפיהרענדיג, אז עס זאל צו־געגעבען ווערען א טאג צו יענעם יאהר, וואס איז טיילבאר אויף פיער.

דאס זענען די רעפארמעס פון דעם קאלענדאר וואס ווערט גערופען "גרעגא־ריאנער קאלענדאר", וועלכען עס האבען אנגענומען אלע פעלקער, אויסער די פון אריענט, וועלכע האלטען דעם "יוליאנער קאלענדאר", וואס איז ביים היינטיגען טאג הינטערשטעליג לגבי דעם "גרעגא־ריאנער קאלענדאר" מיט 13 טעג.

דער "גרעגאריאנער קאלענדאר" איז דער פינקטליכסטער. לויט דער מיינונג פון א סך קענער, וועלכע דערוויזען, אז עס איז נויטיג נישט ווייניגער ווי 4,00 יאהר, אז דער פריהלינג זאל ליידען אין טאג אפילו!

אבער, אין גאנצען צופרידענשטעלענד איז ניט דער "גרעגאריאנער קאלענדאר". ער איז טאקע זעהר גוט אויסגערעכענט, ווען מען רעדט וועגען גאנצען יאהר. נאר דערפאר איז ער גאר ווייניג צופרידענ־שטעלענדיג, ווען עס האנדעלט זיך וועגען דער איינטיילונג אויף וואכען און חדשים. למשל: די 365 טעג טיילען זיך נישט אויף 7 (די צאל טעג פון דער וואך), נישט אויף 12 (די צאל חדשים פונ'ם יאהר). און עס זענען אויך דא אומבאקוועמליכ־קייטען פון דעם, וואס די טרימעסטערס (3 חדשים), ווי די סעמעסטערס (6 חדשים) זענען נישט גלייך אין הינזיכט פון דער צאל טעג.

א באזונדערע אומבאקוועמליכקייט איז דאס, וואס אלע יום-טובים, אפילו די וויכטיגסטע, פאלען אויס אין וועלכען עס איז טאג פון דער וואך, יעדעס מאל אנ־דערש, וואס דאס ברענגט נישט זעלטען שאדען. איבערהויפט איז עס א שטערונג אין דעם אימפעט, ווייל פיעל מאל ווערט מען א דאנק דעם שלעכטען אויספאל פון די ימים-טובים איינפאך פויל צו דער ארבייט. ווי דאס קען ווערען אילוסטרירט דורך דעם פאלגענדען ביישפיעל: אין 1917 איז ווייגאכט אויסגעפאלען אין א זונטאג. איז אין יענער וואך די איינ־טיילונג געווען אזא — זונטאג (רוה), מאנטאג (ארבייטס-טאג), דינסטאג (רוה), מיטוואך (ארבייטס-טאג), און אזוי ביז שבת איינשליסענדיג, זונטאג (רוה), מאנ־טאג (ארבייטס-טאג), דינסטאג (דעם ער־שטען יאנואר, ווידער רוה), און אזוי טרעפט עס מיט אנדערע טעג אין יאהר! עס איז איבעריג צו זאגען, אז דאס איז זעהר ניט קיין גוטע איינטיילונג; די וואך (פון דעם נאר-וואס געוויזענעם בייש־פיעל) איז א צו'הרג'עטע; איין טאג יא ארבייטען (צוליעב יום טוב), דאס מאכט דעם מענשען שטארק פויל; אין אזעלכע פאלען קאן מען זאגען מיט דער פולסטער זיכערקייט, אז עס איז א "צו־פאטשקעטע" וואך. בעת רוהען האט מען גערוהט בלויז צוויי טעג (מיר, אידען, זייענדיג אפהענגיג פון דער לאנד-רוה, מוזען טיילמאל זיין אונטערווארפען די קריסט־ליכע פייער-טעג... און רוהען אין די היי־ליגסטע טעג פון קלויסטער).

ווי-זשע פארבעסערט מען? ווי אזוי זשע קאן מען מאכען, אז צווישען די ימים-טובים און די טעג זאל זיין אן ענגע שייכות?

וועגען דעם האבען די לעצטע צייט געטראכט א סך גרויסע וויסענשאפטס־לייט, אסטראנאמען, וועלט-בארימטע פארשער. איינער פון זיי איז געווען פלאמאריאן. ער האט אפילו געמאכט פון דעם רעפארם-געדאנק א פאפולערען ענין, דאס איז געווען אין 1884. פלאמאריאן האט דאמאלסט ארגאניזירט א קאנקורס, באשטימענדיג א גרויסע פרעמיע פאר דעם, וועלכער וועט צושטעלען דעם בעס־טען פראיעקט פון א קאלענדאר-רעפארם. דער קאנקורס האט אויך באלד געפונען א שטארקען אפקלאנג. עס זענען צוגע־שטעלט געווארען העכער פופציג פראיעק־טען. אבער דאס סאמע קוריאזע אין דער גאנצער געשיכטע איז געווען דאס, וואס די אלע פראיעקטען זענען געווען אינספי־רירט פון דעם פראיעקט וואס עס האט געגעבען... פלאמאריאן אליין! דער פראיעקט איז באשטאנען אין דעם, וואס דאס יאהר זאל איינגעטיילט ווערען אין 73 וואכען, צו 5 טעג אין א וואך. נאר אויב דאס וועט זיין אונמעגליך איינצו־פירען צוליעב דער קורצקייט פון דער ארבייטס-וואך, זאל דאס יאהר האבען ניט מעהר ווי 364 טעג; דאמאלסט וועלען זיין גלייכע 52 וואכען; די איבעריגע טעג זאלען ווערען צוגעגעבען ווי "איבער-טעג". דאס יאהר וואלט אזוי-ארום באדארפט ווערען איינגעטיילט אין פיער טרימעס־טערס, צו דריי חדשים (2 צו 30 טעג און איינער פון 31 טעג, וואס איין טאג זאל צוגעגעבען ווערען אלס טאפעלטער טאג).

אבער נאך די אלע פראיעקטען האט קיין איינער פון די פלענער-געבער נישט געקענט פארשטעלען, ווי אזוי עס זאלען ווערען אויסגעגליכט די דאטעס פון די וואכען און חדשים.

נאר אויך צו דעם איז געבראכט גע־ווארען א פלאן. דאס איז געווען אין 1914 אין ליעזש, אויף דעם אינטערנאציאנאלען צוזאמענפאהר צו שטודירען דאס אויבענ־דערמאנטע פראבלעם. דאמאלסט איז ארויסגעטראטען מיט א פראנצויזישער אינזשענער, מ. דעלאפארט, פארשלאגענדיג אן אויסערגעוועהנליך אינטערעסאנטען פראיעקט צו רעפארמי־רען דעם קאלענדאר.

דאס יאהר — האט דעלאפארט פאר־געשלאגען — זאל צעהלען 364 טעג; אויף 12 חדשים טיילט זיך עס נישט, אבער אויף 13 טיילט זיך עס יא. זאלען זיין

(פארזעצונג אויף פיידוס 4)

דעם לעזערס ווינקעל

ווערטער הער רעדאקטאר!

איהר וועט מיר געוויס ערלויבען דורך אייער צייטונג אזא וויכטיגע און דערפרעהענדע מיסיע צו די אידישע וועלט פון טאראנטא בכלל און צו די העברעאי־שע לעזער בפרט.

די צעירי ציון התאחדות פון טאראנ־טא האט זיך מיט לאנגע מאנאטען צוריק געשטעלט אלס אויפגאבע צו איבערציינגען די שטאדטישע לייברערי אז עס פעהלט דארט אויס א העברייאישע אפטיילונג. מיר האבען פארזיכערט לויט אונזער גע־פיהל אז עס איז פאראן א גרעסערער פארלאנג פאר העברייאיש ווי פאר די אלע אנדערע "מיינאר" שפראכען וועלכע געפי־נען זיך אין דער לייברערי.

עס זיינען אונז גלייך געקומען צו־הילף א פאר העבראאישע לעהרער, אונ־זערע סימפאטיקער, וועלכע האבען אונז זעהר אקטיוו געהאלפען אין דער ארבייט דורך צוזאמענשטעלען א רעשימה פון 160 די בעסטע און פאסיגסטע ביכער.

דער הויפט לייברעריען, דר. לאק, וועלכער האט די זאך אויפגענומען מיט גרויס סימפאטיע און ווארימקייט האט איינגעוויליגט צו אוועקשיקען אן ארדער פאר א קנאפע הונדערט בעלעטריסטישע ביכער פארזיכערענדיג אונז אז ביכער ווע־לען ביסלאכווייז צוגעקויפט ווערען לויט דעם פארלאנג פון די לעזער. און ענדליך זיינען די ביכער שוין דא און וועלען זיך געפינען אויף די שעלווס פון דער פאבליק לייברערי אויף סט. דזשארדזש סטריט, א לארע טאג.

די שמחה, ספעציעל ביי די יעניגע וועלכע זיינען געווען ענג פארבונ־דען מיט דער אונערמידליכער ארבייט איז פארשטענדליך זעהר גרויס און האפענט־ליך אז די לעזער וועלען די נייעס אויפ־נעהמען מיט פיעל פרייד.

אלס אנערקענונג פון דעם גרויסען אויפטו און דאנקבארקייט צו דר. לאק, וועט עדי געלבער, דער פרעזידענט פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע פרעזענ־טירען די לייברערי מיט ארום 60 בענדער פון הוצאת "דביר".

עס איז שוין קלאהר פון דעם וואס איז געזאגט געווארען ביז יעצט אז דער וואוקס פון דער אפטיילונג איז אפ־הענגיג אין דער צירקולאציע. א גרויסע צירקולאציע, א טיעפער פארלאנג פאר העברעאיש, א סך לעזער און אונזער אפטיילונג וועט וואקסען צו־זאמען מיט'ן שטאלץ פון אידישען פאלק.

צעירי ציון התאחדות.
מאיר פאללאק, פארזיצענדער.

א גרויסער סוחר ווערט דער־קענט פורים אלס א פארשטעלטען

פון ווארשע שרייבט מען וועגען אזא געשיכטע, וואס אילוסטרירט די איצטיגע שווערע לאגע פון די אידען אין פוילען:

אין פראגא וואוינט די פאמיליע ב—ק. צו דער פורים-סעודה זענען דארט געווען איינגעלאדען פיעל געסט, וועלכע האבען זיך געהער גוט געוויילט. אין מי־טען דער סעודה האט זיך די טיר געעפענט און עס איז אריינגעקומען א „פארשטעל־טער", וועלכער האט געזונגען די געוועהנ־ליכע פורים-קופלעטען.

ווען ער האט געענדיגט דעם „פרא־גראם", האט באקומען זיין פורים-געלט און געוואלט אוועקגעהן, האט א קינד ביים פארשטעלטען אראפגעריסען די מאסקע. דער עולם האט דערזעהן פאר זיך א איד פון א יאהר 50 מיט א זעהר שעה־נער בארד. באלד האט איינער פון די געסט אויסגעשריען:

— הא? ר' משה? — וואס טוט איהר דא?

דער פארשטעלטער איז געפאלען אין חלשות, אין שטוב איז געווארען א מהומה און עס האט לאנג געדויערט ביז מען האט איהם דערמינטערט.

ווי עס האט זיך ארויסגעוויזען, האט דער פארשטעלטער, א געוויסער משה ג־ן געפירט א זעהר גרויסען מסחר אין ווארשע אויף גענשא, און דער וואס האט איהם דערקענט אויף דער פורים סעודה, איז געווען איינער פון זיינע בעסטע קונדען.

דער סוחר איז איינער פון די פיעל קרבנות פון קריזיס. פריהער האבען איהם „אנגעזעצט" די קונדען אין ווארשע און דער פראווינץ. דערנאך זענען צוגעקו־מען די שטייערען. ער איז געווארען דער־דריקט, האט פארלוירען דאס געשעפט, ביז ער איז געקומען צו דער מדרגה פון א „פארשטעלטען".

ספעציעלע מילך פאר פסח

פאר די סיטי דיירי קאסטומערס וועט עס זיין פרייליכע נייעס צו וויסען, אז מיר האבען אראנזשירט צו צושטעלען פסח'דיגע מילך. פראדוצירט און צוגע־שטעלט אונטער דער פערזענליכער אויפזיכט פון דעם ועד הרבנים.

די רבנים גארדאן, זילבערשטיין, ליוואי און בערגער האבען די אויפזיכט אי־בער די אראנזשירונגען, לויט וועלכע עס וועט געהענדעלט ווערען די פסח־דיגע סיטי דיירי מילך. יעדער באטעל וועט האבען אן אויטאריזירטען לייבעל.

דער סופלאי איז באגרענעצט צוליעב די ספעציעלע באדינגונגען. אראנזשירט פאר דעם גלייך. קיין עקסטרא פאר דער ספעציעלער סירוויס וועט ניט גע־רעכענט ווערען צו אונזערע אידישע קאסטימער. טעלעפאנירט דער דיירי אדער זאגט עס דעם דרייווער.

טעלעפאן קינגסדייל 6151

City Dairy

מאגען פארשטאפט — קאפ פארשטאפט

ווען דער מאגען איז פארשטאפט קען דער קאפ ניט ארבייטען ווי עס בעדארף צו זיין.

רייניגט אייער מאגען מיט

עקס-לאקס

(EX-LAX אין ענגליש)

דער בארימטער קענדי אפפיהר-מיטעל

עס וועט אייך ווערען גרינג אונטער'ן הארצען און קלאר אין קאפ.